

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Növám ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vöbis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:

Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:

BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.

Egyes számok kaphatók: a dobánytűszedéskben.

Dr. Steiner Fülöp.

Az emlékezetnek oltárkövén nem a hivalkodásnak villanyfénye, hanem a szeretetnek szerény mécsvilága fénylik s a ki jókat cselekedvén száll sírjába, marandó emléket állít föl magának jóakaratu embertársai szívében.

Szerető emlékezésünknek egyszerű mécsvilága ezert gyul ki minden évben s ezért gyult ki ma is Steiner Fülöp dr. fehérvári püspök halálának immár második évfordulóján. A ki annyira szerette Egyházát, hazáját, hiveit mint ő, a ki szívének és eszének minden ragyogó tehetségét legszentebb ügyeink javára áldozta, s a kit a törpe lelkek még koporsójában is üldözni, rágalmazni igyekeznek: a magyar kath. Egyház e nagy alakjáról, egyházmegyénk e jeles főpásztoráról megfeleledkezni nem lehet, nem szabad, de nem is tud az, a ki egyenes lélekkel, szívének nemes érzésével mérlegeli s igyekszik megérteni az igazán nagy embereknek mindig nagy és magasatos tetteit és gondolatait.

Ezért zarándokol a jóakaratu emberek nagy serege lélekben dr. Steiner Fülöp sírjához, nem hogy sirjon és panaszkodják, hanem hogy imádkozzék, buzduljon és lelkesüljön...

Egy főúri nő, mikor halálos ágyán nagy vagyonát rokonai között elosztotta, legkisebb öcsésének, a ki egyszerű jezsuita volt s így pénzt, vagyont el nem fogadhatt, szívet hagyta örökségül.

Steiner Fülöp püspök bemehosult sírjánál is ki ne érezné azt, hogy egy nagy szív s ennek a hazáját, egyházát az önfeláldozásig szerető és szolgáló nagy szívnek minden gondolata és érzése az, a mi tőle értékes és szent örökségül reánk maradt. Ez emlékezésnek megszentelt perceiben ki ne látná világosan azt, hogy veszni tér a keresztény Magyarország minden jó ügye s el fog esenevészedni ennek az egyházmegyének a keresztény magyar nép erkölcsi s anyagi javát szolgáló minden üdvös mozgalma: ha ugy nem szeretünk, ugy nem áldozunk és ugy nem cselekszünk, mint a hogyan szeretett, áldozott és cselekedett Steiner Fülöp.

Ezerszeres hála a jó Istennek, hála neki itt, a nagy halott sírjánál, a honnan a szem jobban lát s a szív mélyebben érez, hála neki, a miért annyira szerette ezt a szegény egyházmegyét s annak minden gyermekeit, hogy Steiner Fülöp püspök méltó apostoli utódjáról gondoskodott. Miért ne csillanna meg épen a sír mellett az öröm tiszta könnye szemünkben, amiért

hogy az utód kezében az elődnek öröksége nem hogy fogyna, sőt inkább egyre gazdagabban kamatozik.

Kamatozzék is — adja Isten — minél eredményesebben és Steiner Fülöp sírja mellől keljen föl s szálljon el a lelkesedésnek a tettekre kész szeretetnek balszamos szellője mindenfelé; leljen utat a jó szívekhez s furakodjék be, ha eddig még nem tudott, a félenk és elzárkózott lelkek ablakredőnyein; szakítsa föl a gondosan beszögezett nyílásokat, hadd járja át nap sugar meg jó levegő az élő sírboltokat s egészség és élet leszen ott, a hol eddig betegség meg halál uralkodott...

Te pedig nagy halott piherj esendesen mély sírodban. Lássad, hogy nem hiába éltél és küzdöttél s hogy lassan-lassan virágos leszen és gyümölcsöket hoz az a kert, a melyet anyai szeretettel ültettél, áptáltál és reánk hagyttál. Imádkozunk érted. Imádkozzál értünk Te is, hogy az üldöztetés és rágalmazás, a kicsinylés és megvetés tövisei között is dolgozhassunk a keresztény magyar eszmék diadalra vitelért s hogy el ne bukjunk és el ne csüggedjünk önfeláldozó küzdelmünkben.

Pihenj békében!

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

Uti élmények.

München.

Említtem, hogy München a művészetek és a jó sör hazája. Azt pedig talán fölsőleges is fölemlítenem, hogy először a sörét tapasztaltuk meg.

Könnyű volt ráakadni a k. *Hofbräuhaus*-ra a királyi sörházra, mert: valamiségesképen az igazhíttü mozilim nap fölkeltekor, nap lementekor és napjában még vagy hétszer fordul Mekka felé, hogy köszöntse Allah-t és az ő prófétáját, Mohamedet; valamiségesképen minden patak, minden csermely és minden folyam, melyek a hegyek zordon sziklái között fakadnanak s izzasztó síkságokon keresztül hőmpölyögnek, hogy közös pihe-nőjüket a tenger irányában keressék: ép ugy törekszik a hazájához s ősei erkölcséhez hű müncheni a sörházak felé, hogy napjában inkább gyakrabban, mint ritkábban és inkább hosszabb, mint rövidebb időt töltve ott, öntözgesse gyarló lelkének szomjuhozó porhüvelyét az árpa levével.

Megelőzőleg kvártélyt csináltunk a sörnek. Rendbehozván magunkat, előszedtük a térképet, a melynek megvevése mindenütt a Jegelső és legfontosabb köteleességünk vala, aztán egy hatalmas sétára indultunk, ki a Karls-platzra, a hol a pompás igazságügyi palota emelkedik, tovább pedig egy remek szökökut vize frissíti a levegőt, megnéztük a színházat majd a királyi palotát, onnan hatalmas sétát csinálván a Maximilian-

Strassen kifáradva, a szomjuságtól gyötörve, egy merész fordulattal bevágtunk a Hofbräuhaus-ba, München minden képtaránál és művészeti tanyáján sürűbben látogatott sörházához.

Hatalmas, alapos, széles, vörös épület. Azt hiszem a modellt önmagukról vették a jó sógorok. Tessék egy célirányosan fejlődött, hivatásos bajort megnézni, szakasztott ilyen. A lábait t. i. a bajorei rövidek, sőt azt mondhatná az ember, épen csakhogy vannak, a mennyiben t. i. a test épületének szállítására szükségesek. Aztán következik egy gömbölyű nagy valami, akkora, mint egy három akós hordó: a hasa. Mi a magunkról nem igen veszünk tudomást, míg a bajor a test középpontjának tartja, a melyben földi létecljának legérzékenyebb idegszállai csiklandoztatnak. Mi a szívényben egyesítjük vágyainkat, reményeinket, örömlünket, bánatunkat. A bajor a hasában. A fölött a kebel, fölötté egy nagyon rövid, de igen vastag valami, a mire nézve nagyon sokáig lehetne vitatkozni, megállapíthatnók hogy hol kezdődik és hol végződik, mert van is, nincs is. Végül a fej. Gömbölyűségét közzövel sem lehetne ügyesebben kicirkalmazni. Fül, orr, szem, áll, ajak csak a látszat kedvéért léteznek. A színe téglavörös, az orr vidékén esetleg kék erecskék száguldoznak bájos összevisszaságban.

Körülbelül erre a kaptafára szabták a Hofbräuhaus-t is. Mint mondtam széles, terjeszkedő épület, bolthajtásos ívei tömzsi, vastag oszlopokra nehezkednek. A gyomra sör, a melyet fahordókban belevisznek, s onnan a test hordáiban szállítják a szőlőzsa minden irányába. Itt-ott a falakon jóiúti német mondások cifráldognak, lépten-

nyomon emlékeztetve hozván és szívébe vésvén minden igaz bajor hazafinak, hogy:

Bizalmam az ősi erényben. Értik ezt a sörivás eránt.

Meghatva léptünk be München szívébe. Illetőleg, majdhogynem úgy kellett beturakodnunk. A sokadalom tekintetében olyan forma képnk tűnt fel, mint a melyet nálunk az országos vásárok idején szoktunk látni. Meglepett azonban az a pihenő csend, a mely az óriási épületben elterpeszkedett. Mint mondtam, zsúfolásig tömve volt az épület. A kapu alatt, a széles folyosókon sürűn egymás mellett szük asztalok és padok vannak elhelyezve, természetesen valamennyi mellett sürűn szorong a német. Künn az udvaron hordók vannak felállítva, azokat is annyian állják körül, a hányan odaférnek. De a csend meglepő, szinte megható. Egy kurjantást nem hallanál egy országért, hogy valaki széles jókedvében megerezsen egy csöndes, jó andalgó nótát, vagy elrik-kantsa:

Hej! de szeretném én azt a legényt látni.
A ki tudna velem versenyt pikálni!??

Azt hiszem, a Dárius kincséért sem történék ott meg, hogy valaki szomszédjával disputába keveredjék s a vita hevében talán bicskát vagy rézfokost rántsón elő, mint a mi csárdánkban imitt-amott történni szokott. Ó dehogyan fordult elő, mióta a világ áll. Az mind iszik, emészt és bámul. Ha belépsz, rád bámul, nem azért, mert érdekli, hogy miéle náción vagy? nem! csupán csak azért, mert valahová néznie kell. Elfordítja a tekintetét, ránéz másra, aztán két marokra fogja a kancsóját és iszik, hogy kiizzad bele, mint a pap kocsisa az evésben. Ha kibámulta magát, illetőleg

A kereszt és a csillag.

(k. b.) A napokban az őskoronázó város egyetlen élcapja „Szűz Mária”-val s a „Szent-háromság”-gal iparkodik mosolyra fakasztani olvasóközönységét.

Nem ütődtem meg rajta, mert a hitvány erkölcsök szomorú korában az erkölcs dogma nélkül, a becsület vallás nélkül toborozza fertőben uszkáló hivatást a cél mindig a pengő ércben megszámlálható üzleti haszon. A pénzzel acélzott penna kalamárisa csak piszkot tartalmazhat.

Miként a „Szűz Mária”-s viccen nem ütődtem meg, ép oly kevéssé csodálkoztam a „Magyar Szó” augusztus 9-iki számában megjelent következő sorokon:

... naponként ezer munka után vágyó ember vándorol ki az országból, mert nincs fejét hová lehajtani s ugyanakkor palota épül magyar pénzen egy idegen, dogolatan, ingyen-élő hadnak, mely lassan, mint a pióca, beesz magát a nemzet testébe s kiszívja belőle a nemzeti erőt.

Azt hinné az ember, hogy arról az új honfoglaló emberáradatról írnak így, mely százakra menő csoportokban, vuklival, kaffiában lépi át határunkat s rejtelmes szárnyakon utra kél s itt hatalomra jut. Nem! Nem ezekről írják így! Így írják ma már szerzetesekről, így írják azokról a férfiakról, a kik az eke szarva mellett is a magyar kultúrának erődíve apostolai! Szent István apostoli keresztjének árnyékában, eleink martir-vérével megszentelt földön éri átok a krisztusi hit szószólóját, mert Dávid csillaga csorbat út a keresztet s a magyar korona czeréves keresztje helyébe nem egyedül a gómbi rabbi helyezi a bolygó zsidó jelvényét.

Nem csodálkozom ezen és hogy ne csodálkozzék más sem, egy magyarországi vármegye nagy adófizetőinek névsorát adom itt a „Hazánk” nyomán:

Gruber Salamon, Rosenthal Sámuel, Steinmetz Jerichem, Paszternák Leopold, Adler Salamon, Rubel Eizik, Káhan Ezékial, Stern Icic, Krausz Lipót, Ösztreicher Sámuel, Basch Mózes, dr. Heller Jakab, Hartstein Dávid, Stern József, Wolf Hers Léba, Káhan Izrael, Sréter Salamon (a galiciai ág, nem a szandai!) Fux Hermann, Stern Hers, Pollák Eizik, ifj. Jäger Wolf, Winkler Lipót, Zelmanovics Móric, Krausz Ignác, Rosenber Eber, Czipszer Alter, Kindl Mendel, Schöngut Jakab, Kaufmann Abraham, Guttmann Jakab, Junger Abraham,

Fiksler Zelman, Pollák Smil Léb, Jankelovics Májor, dr. Káhan Lajos, Káhan M. Sámuel, Dávidovics Adolf, Ösztreicher Izsák, Bravermann Farkas, Rosenthal Cháim, Jéger Májor Léb, Gerner Sámuel, dr. Káhan Samu, Heifermann Szánya, Fu. Eizik, Klein Zsigmond, Pasztuney Mész Monok, Guttmann Abraham, dr. Grünwald Zsigmond, Rosenthal Mendel, Stein József, Gedajlovics Gedalja, Adler József, Katz Salamon, Werczberger Cháim, Basch Salamon, Stern Mendel, Szenderovics Bernát, Hartenstein Simon Mojsze, Deutsch Lázár, Dávidovics Moskó Léb, dr. Kaufmann Henrik, Heisler Salamon, Káhan Júdel, Fried Jachil, Stern Hersch, Fried Hermann, Deutsch Hersch, Wolf Jankel, Indig Mózes, Hoffmann Jankel, Hoffmann Sztrul, Hoffmann Mendel, Gedajlovics Motyó, Káhan Dávid, id. Káhan Salamon, Kamil Mottel, Mencsel Smája, Terkeltaub Mózes, Vizer Májor I. Jenje, Fried Icig, Neulinger Hermann, Fried Ferenc, Slomovics Márton.

Ez az egy névsor elég arra, hogy tisztán lássunk! Az utca sarába rántják a templomi szószék papját, leköpkölik az egyháziférfi ruháját, a szentek guntyárgyai lesznek s diadal út az erkölcselenség, mert pengő pénzzel hatalmi polcra a zsidó jutott. Kard helyett a pénz, vezérség helyett a ravaszság járja! Az ősi rög gazdát cselelt az apostoli kereszt sugara többé nem ősi erényeken pihen meg. Az ifjú erények nyomába buja fajtalanság lépett a bevándorlott tisztátalanok undok bűneivel. Nem hajt többé liliumot „Regnum Marianum” megtörtötött anyaföldre, mert a gatszág életét nem adhat.

Ne csodálkozzunk az elfajlásra, hisz egy-egy Rákóczy-nó visszasíró harsonája legfeljebb valamely éhező költő lelkében varázsol vissza szent vezérségben ragyogó multat. Elvetettük történelmi hagyományainkat s nagyjaink öröksége csak dajkamesékben tulajdonunk. Mozog alattunk az ősi talaj, nekünk sirni, tűnni. szenedni szabad itt, mert hatalmas ura nem eleink gyermeke, nem Árpád ivadéka! Erre int, erre tanít engem a fenti névsor.

Es róluink, magyarokról még azt merik mondani, hogy antiszemitaik vagyunk! Menj a világ bárhová, hinduk, mohamedánok, vagy fetisimádók közé, a világ minden nemzeténél meg van különbözötve a zsidó. Magyarzata ennek csak az lehet, hogy az emberiség faji és vallási különbség nélkül léleken keresztény, csak a zsidó nem az. Lépten-nyomon nyilvánul ez; modorunkban, a becsület felfogásában, az életért való kü-

delem eszközeinek megválasztásában mindenkor fejfel kerülünk egymásnak. És mégis mi soha sem tudunk antiszemiták lenni! Ne sem bizonyítja ezt inkább, mint hogy mi már az ősi hazában is idegenként ismeretlen tájakon kalandozunk, ők pedig, az örök bolygók elemükben vannak. Hazát adunk nekik s otthon édenkerttel, minket pedig hazánkban fenyeget a pusztulás veszélye s egy haza erkölcsit mételeyztek meg a haladás jegyében.

Még nemrégiben a hatágu csillag tisztelettel hajolt meg a kereszt előtt — számításból; ma már, mint hajdanán, csufolódó arcátlan-ággal kiáltanak a kereszt felé: Ha Isten fia vagy, szállj le a keresztről!

Meddig tűrjük még a bevándorlók gúnykacaját! Meddig tart még a nemes szívű könnyelműségben legyőzött meggrugdalása? Ne feledjék elenesünk, hogy a magyar kar acélozott izmai teljesen nem ernyedtek el. Felemelkedik egyszer, mert a halált — ha már pusztulni kell — nem sorvasztó nyavalyában szokta meg! A kereszt védelme sokszor volt dicsősége a magyarnak s a keresztfáról alászivárgó krisztusi vér titáni harca ad erőt s bár erkölcsiben alásülyedt, a vész órájában, a teljes elnyomatásnak most már nem sokáig késő órájában emlékezni fog apáinak meséire. Voltak nekünk dalás napjaink, regés idők e mai korak! Fekete volt az ég, a föld piros: égen-földön fergeteg és villámzengés. Csatára kelt egymással a kard és bilincs: ember-hekatombák jelölték szörnyű küzdelmüket. Kidőltek a férfiak, elhullottak az erők s akkor a gyenge gyermekek álltak a sorba. Ágyuk döngése közt forgatták a nehéz acélt, gyenge válluk súlyos puskát cipelt, miglen meghaltak ők is a hazáért! És a halálból hatalmas élet fakadt, mert Sion szikláján birta erősségét!

Most is fergeteges napokat élünk! A kereszt és a csillag mérkőznek egymással! Megtépi a szűz Máriás zászlót, melyen vitéz ösök vére piroslik, hajlik talán már a kereszt; ármányval, fortélylival áll szemben a szeretet fegyverével küzdő kis csapat s liliumos zászlaját a keresztény toll nemes küzdelme avatja harci lobogóvá.

Már kigyult a reggel pirja az ég peremén és oszladozása van az éj sötétségének, szemünk már megunta a szemetet, gyönyörködni kíván s ha a kutató elme a harcsteritén egyszer megpihen, gyönyörűség lesz látni a kereszt árnyékában önmagunkból való megnövekedésünket.

Győzni kell, mert az igazság halálát nem ismer! És győzni fogunk, mert nem Judás-arany munkánk jutalma, hanem a kereszt dicsősége!

a maass betelt, eltotyog haza, ha eltotyogni nem tud, fölül egy konflira, a milyennek egész sereg-állodgálnak mindig a sörcsarnok előtt, részint a saját, részint a megroggyant inu polgártársak jóvoltáért.

Valami csodálatos meghatottság vett rajtunk erőt, mikor annak a hangtalan nagy háznak az ívei alatt jártunk. Szinte suttogva szólottunk egymáshoz, tévén nagy szerényen megjegyzéseinket. Hiszen egy egész idegen világban valánk. Valahol aztán helyet kaptunk és leültünk. Oh Istenkém! milyen jól is esik ám az a leülés, mikor az ember elcsigázta a lábait a menésben, kifárasztotta a szemeit a nézésben, megtömté agyvelője sejtjeit a látott dolgok ezernyi-ezer képével s most leülni és egy pohár jó sör mellett kibékülni az egész világgal, oh az jól esik a szegény utasnak. Vártunk... Valami pincér csak felénk is vete-medik majd. Aztán nézelődöttünk, meguntuk azt is és újra kezdődött a várás. A nyüstyt az öreg-apátoknak nimetek, — fakadtunk ki — hát mi ránk senki sem akar gondolni?

Szondéroztuk a helyzet mibenlétét és arra a meggyőződésre jutottunk, hogy ott pincér egyáltalán nem is létezik. Ott nem lát az ember vadul száguldó alakokat mint a mi pátriánkban. Ott nem kiabálja magata vendég rekedtre hogy: Hé! hallja! pincér! kelner! hozzá már! még most sincs itt... (itt jön egy csomó magyaros jó kívánság)... koránsem! a németek tudják, hogy a harag ártalmára van első sorban a szépségnek, másodsor pedig az egészségnek s miután mindkettőt becsülik annyira, hogy nem akarnak neki ártani, tehát megkímélik magukat

az ilyen fölösleges lukszustól: A ki szomjas hozzon magának, legalább tudja, hogy mit kap.

S mivel a példa vonz, mi is mások példáját követve, kerítettünk magunknak egy korsót (ürmértéke 1 liter, azon alul nem adják), a melyet asztalon, padon, eleget talál az ember — minthogy a kiürítés után senki nem szállítja vissza, elmentünk a söntésbe, a mely mellett egy hatalmas medence áll folyton keresztül folyó tiszta vízzel, ott megöblítettük a poharunkat, és odaadtuk a Ganymedesnek. A pincér szolgálatait ketten végzik. Az egyik a pénzt veszi el, a másik pedig a csapot kezeli. Természetes, hogy nem gyerekhordók vannak, hanem természetes 5 akosok szolgáltatják az árpa levét. Mire is mennének ott ami hitvány 25 és 50 literes hordócskáinkkal? Háromszor annyi embert kellene szerződtetni a csapaveréshez. Elnéztük vagy félóráig, de annak a két embernek a keze nem állott meg egy pillanatra sem. Pedig meleg se volt, s így az ivóknál is normálisabb volt az ivási igyekezet.

Hogy a jó sört jól el is kvártélyozhassuk, ágyat kellett neki vetnünk. Harapni valót keresztünk, a miért természetesen szintén magunknak kellett elmentnünk. Nagy-öt fehércseléd szorgalmasan adogatta kifelé a különféle kalbászokat, illatos hurkákat, mócsingokat — ez utóbbiak a tapasztalat szerint csodálatos népszertűségnek örvendenek a sögorok szemében. És még hozzáveineltük a fekete reket, a mely állandó élvezeti cikke a sörkedvelőknek. Természetes, hogy kíváncsi vagy most már jámbor olvasó, hogy milyen lehet az a müncheni sör? Szivesen felelnék rá, ha le lehetne irni, sőt mi több, a legsziveseb-

ben utalványoztattam volna minden egyes előfizetőmnek egy-egy maass-szal, ha kettő vissza nem tart. Először a mennyiség, melynek fogva többé került volna, mint az egész utazásom, másodsor pedig azért, mert mire ideért volna szép Magyarországra, megmelegedett volna. Pedig hidd el nyájas olvasóm, hogy a sör, de különösen a bajor sör csak frissiben jó. És pedig milyen jó! Nem éles, nem erős, hogy a könnyed kicsordul tőle, hanem jó. Olyan mint a tej, de mégse tej, szinte édes. fölötte kellemes és hamis, mert mennél tovább issza az ember, annál jobban kívánja. Beszszelen — azt hiszem — nem lehet tőle soha, de az ember gyomra megnehezedik tőle s ha a mértéket keresik, hogy meddig elég, — azt hiszem, — a lábak kitaró erejétől szokták függővé tenni, hogy: most már tovább nem megy, a mérték betelt.

Egy uri emberrel utaztunk, a ki egy hétig volt München vendége s a saját vallomása szerint egy literen kezdte s a hét végén hatig emelte a rekordot, Az igazi, hivatásos müncheni, a „jó” hazafi 20—30 literet könnyedén eltemet egy folytatában. S ez nem is vicc, hanem rájuk nézve boldog valóság.

Azt hiszem, hogy elhiszi nekem minden előfizetőm, ha azt mondom, hogy abban a boldog állapotban szivesen gondoltam rá s örömmel emlittem a Gőre Gábor szebbi mondását: „hasolyó lyókat kívánok!” Ha bort iszik az ember, könnyen dühbe jön, esetleg neki is vadul, a müncheni sörtől kibékül és negbócsát még a legnagyobb ellenségének is s ezért én a rendes előfizetőmnek nagyobb, az esetleges hátralekö.

ÚJ-DONSÁGOK.

— **Zichy Gyula gróf itthon.** Zichy Gyula gróf Ő Szentsége XIII. Leó pápa kamarása e hó elején 30 napi szabadságra Magyarországra érkezett. Eddig szülei birtokán, Lángon tartózkodott, ahonnan az egész családdal e hó közepén Tirolba megy nyaralni. A megnyerő kedvességű főpap aug. 30-án este tér vissza a Vatikánba szolgálatára.

— **Csapatszemia.** Lobkovitz Rudolf herceg, hadtestparancsnok tegnap reggel Koller Viktor ezredes, vezérkari főnök és Szirmay Sándor gróf segédtitisz kíséretében a cs. és kir. 69. gyalogezred felett szemlét tartott. Az ezred 4-dik zászlóaljja állott szemben Plaim ezredes vezénylete mellett a 2. és 3. zászlóaljjal, a melyeket Schakie alezredes vezényelt. A szépen sikerült harc-gyakorlatot Krausz Heinrich ezredes vezette. A hadtestparancsnok a tisztí megbeszélés folyamán elismeréssel nyilatkozott a tisztikar szakavatott vezetéséről s a csapat harc-képességéről, a mi a pákozdi kitűnő terepen igen szépen jutott érvényre. A herceg még tegnap délután kíséretével visszautazott Budapestre.

— **Az új kanonok ünnepeltetése.** Folyó hó 17-én az adonyi esperesi kerület róm. kath. tanítótestülete Nagy-Perkátára rándult, hogy ott a kerület helyettes esperesét és tanfelügyelőjét Nagyságos és Főtisztelendő Posits Mihály urat kanonokká történt kinevezése alkalmából üdvözölje s tőle — miután a kerületből távozik — egyuttal búcsúzzék is. Megjelent az ünnepélyes alkalomra Fót. Kapitány Gyula nagy-hantosi plebános is, s egy kivételével — elmaradását levélléleg kimentette — minden kerületi tanító s tanító, kik a nagy-perkátai segélyegylet helyiségében gyűltek egybe, honnét délelőtt 12 óra körül indultak a plebániakásra. A kerületi tanítás vezetője — s érzelmeinek tolmácsolója ez alkalommal Herder Károly nagy-hantosi főtanító volt, ki a tőle megszokott szép és választékos beszédmóddal fejtegette a tanítói kar megjelenésének célját, s ama őszinte mély ragaszkodást, melylyel a kitüntetett esperes s új kanonok

soknak kisebb mérvben, de mindenkinek általánosságban „hasaló lyókat” kívántam.

Másnap már fölfedeztük az emeleti lokálitást, a hol ki is szolgálják az embert, a hol kevésbé patriarkális, kevésbé münchenies, de mindenesetre megfelelőbb a mi ízlésünknek.

Három napig voltunk Münchenben, de egy nap sem mulasztottuk el, hogy meg ne tekintsük egyebek mellett a Hofbräuhaus-t.

Vannak turisták, a kik ennek az aranymondásnak a szolgálatában állanak: A hegy alulról, a múzeum kívülről, a korcsma belülről szép.

Touristáknak vallottuk ugyan magunkat, de ezt az elvet még sem szolgáltuk. Sőt mondhatom igaz szívről, hogy nagyon is sokat láttunk. A mihez hozzájutottunk, megnéztük apróra. Annyi képet, szobrokat, a művészet oly tengeri remek alkotását, láttuk, a mennyit egész életünkben sem. A különféle iskolák legjelesebb alkotásait halmozták rakásra, hogy a művészetnek kedves és állandó tanyájává tegyék. Hogy mily képeket láttunk nem írom le, s a türelmedet nem akarom igénybe venni, nyájas olvasóm, sem magam nem óhajtom olyan fába ütni a fejszemet, melynek elhasításához nincs erőm.

Időnket pompásan felhasználtuk s hogy egy kellemes kirándulásban is legyen részünk, végighajóztunk a pompás, de szomorú emlékü starnenbergi tavon, a hol II. Lajos bajor király 1886-ban öngyilkossá lett s önfeláldozó orvosát dr. Guldent is magával vonta a mélységbe. Most egy kedves románstílyú kápolna hirdeti a parton a szomorú dráma emlékéit.

Bilkei Ferenc.

íránt e kerület minden egyes tanítója kivétel nélkül viseltetik. — S a midőn a megérdemelt kitüntetés felett legnagyobb örömeink az kifejezést nem palástolhatja, a tanítósgal egyuttal Öngyilkossá távozásával érzett benső fájdalomt sem, mert azon rövid idő alatt is melyben az adonyi kerület tanügye élén állott egy lelkes vezért, igazságos felelősséget s a tanítók valódi atyjukat látták benne. Székné beszédét zugó éljen követte, mely után az ünnepeit kanonok meghittan szívvel fakadó szavakkal mondott köszönetet kerülete tanítósgának a kitűnő figyelemért, melyben az őszinte tisztelet, szeretet és ragaszkodásnak szép és egyhangú megnyilatkozását látja. Majd teljes elismeréssel nyilatkozva a kerület tanítóinak működéséről, lelkes szavakkal buzdította őket, hogy állásukkal járó kötelemeket kath. szent hitük érdekében ezután is ép oly lelkesedéssel és buzgalommal végezzék mint eddig, kérte még az egybegyűlteket, hogy őt — miként ő is — továbbra is imáikban és emléküben megtartani szíveskedjenek. Az őszinte s jóakaró szavak az egybegyűlt tanítókat mélyen meghatótták. Az üdvözlés befejezte után a új kanonok vendégszerető házában ebéd következett mely alatt többen lelkes felkötözöttök mondtak.

— **Szabad a kintlakás.** A belügyminiszter a kintlakás kérdésében a következő leiratot intézte a városi törvényhatóságához:

„A város külterületén való állandó kintlakás tárgyában a f. évi 20884. és 7915. sz. a. kelt tanács, illetve polgármesteri felterjesztésekre a szabályrendelet visszaküldése mellett értesitem a város közönségét, hogy a város külterületén épített vagy jövőben építendő házakban való állandó lakást eltiltó szabályrendelet 1. §-ában foglalt intézkedés, mint törvényellenes, érvénytelen és így végre nem hajtható.

A kintlakás által a városra nehezülő terhek folytán keletkező állapot megoldásának módjára nézve abban a nézetben vagyok, hogy a szabályrendelet alapján a kintlakók a közbiztonság fenntartására szükséges különleges intézkedések költségei viselésére kötelezhetők lévén, e címen a városi különös megterhelhetőség nem érheti.

A közegészség és okoztatási ügyek ellátása szintén nem látszik elvárhatatlan nehézségbe ütközni, ha figyelembe vettük, hogy sokkal nagyobb kiterjedésű városok is vannak és pedig a tanyai rendszer erős kifejlődésében. Egyébként a kintlakás korlátozására legmegfelelőbb eszköznek az mutatkozik, ha a kintlakókkal szemben egyrészt a különleges közbiztonsági költségek viselésére vonatkozó, fennebb említett szabályrendeleti intézkedésnek érvény szerzetik, másrészt gyermekeik törvényeszerű és folytonos iskoláztatására hatályosan szorítanak s a mulasztók ellen a törvény teljes szigorú alkalmaztatik. Az így irányban való eljárás a kintlakást meglehetősen terhessé tevéen, annak mértéken túl elterjedésére valószínűleg akadályozólag fog hatni.

— **Műstély.** A székesfejérvári és fejérmegyei tisztviselők és hivatalnokok Otthona f. hó 16-án (szombaton) est 8 órakor, a saját kerthelyiségében táncal egybekötött műstélyt rendez a következő műsorral: 1. Diákseremle. Költemény. Szöllőssy Ferencről. Szavalja: Berky Amália k. a. szini növendék. 2. Egy kedves ember. Monológ. Irta: Gabányi Árpád. Előadja: Turi Antal. 3. Katona életből. Humoreszk. Irta és felolvassa: Bakó József orsz.-gyűlési képviselő. 4. Hypnotizmus. Dialóg. Irta: Gabányi Árpád. Előadja: László Elvira k. a. és Noszko István. 5. „Kerestem az Istent” s „Az öreg honvéd unokája” címen apró történetek. Szabadon előadja: Gara József fővárosi hírlapíró.

— **Iparosok tömörülése.** Még június havában megalakult a kőművesek, kőfaragók és ácsok önképzőköre, fel is terjesztették a miniszteriumhoz az alapszabályokat, a jóváhagyás azonban még most sem érkezett le. Ennek dacára a kör vasárnap közgyűlést tartott s hogy tömörülésük eredményes legyen, megalakították a vezetőséget a következőképen. védnök: dr. Say Viktor, elnök: Horváth István, alelnök: Jankovits János, ellenőrök: Fúják József, Háden Antal és Tujner József. Ugyanekkor a választmányt is újra választották.

— **Gyilkosság vagy öngyilkosság?** Rejtélyes ügyben folytat nyomozást a helybeli rendőrség. Bernáth Júlia 65 éves hajadont, néhai Szepelt Nándorné nővérét ma d. e. fél 10 órakor dr. Ritscher Zsigmond fogorvos halva találta Basa-u. 2. sz. alatti lakásán. A tetem nyakára erősített hurok egy szölesszék lábához volt kötve, mellette feküdt a halott. A fejen több zuzott seb volt látható véraláfutással s ez a körülmény gyilkosságra is engedhet következtetni, a vizsgálat így irányban folyik. Az asztalon lezárt borítékban a következő levél találtott:

Ezt azért tettem, mivel a szemem fáj, sok bajom van, azonkívül elvesztettem egy vidéki embernél 5000 koronát, tehát elég nekem ebből ennyi. Ne kutassák az urak, ezt én magam tettem, jelenleg pénz nélkül állok. Bernáth Júlia.

A hullát lapunk zártakor boncolják.

— **Baleset.** Ádám János helybeli lakos ma d. u. 4 óra tájban a Széchenyi-utcai vasúti átjárónál egy gabonával megrakott szekérről leesett. A mentők eszméletlenül szállították be a kórházba. Súlyos természetű sérüléseket szenvedett, a melyek azonban nem életveszélyesek.

— **Mérsékelt áru menettérti jegyek.** A magyar kir. államvasutak igazgatósága Szent-István napja alkalmából a m. kir. államvasutak, valamint a kassa-oderbergi vasut magyar vonalainak összes állomásairól, az üzemükben álló helyierdekü vasutak állomásainak és a szomszédos forgalom kizárásával, mind a három kocsiosztályra nézve egy a gyors-, mint a személyvonatokra Budapestre mérsékelt áru menettérti jegyeket ad ki. Ezen jegyek folyó évi augusztus hó 16-20. napjáig, az utóbbi napon azonban csak a reggeli órákban, valamennyi személyszállítóvonathoz, expresszvonatok kivételével, fognak kiadni. A menettérti jegyek öt napig érvényesek oly módon, hogy a kiadás napja első napnak számítatik s a visszautazást legkésőbb az ötödik napon éjféltől kell megkezdeni. A visszautazás azonban legkorábban csak augusztus 20-án délután történhetik. Korábbi visszautazás esetén a jegyek érvénytelenek. Utmegszakításnak sem jövet, sem menet nincs helye.

— **Tíz.** Ma délután 5 órakor a városmajorban egy csomó szalma meggyulladt. A kár jelentékeny.

— **Dr. Pajzs Gyula dicséretes működése.** A vármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt Fiáth báró főispán elnöke mellett ülést tartott s az ülés folyamán dr. Pajzs Gyula rácalmási földbirtokos, biz. tag többször adta tanulejt annak, hogy szíven viseli a vármegye polgárainak érdekeit s figyelemmel kíséri mindent, hogy mint bizottsági tag lelkiismeretes kötelességudással s jogi ismereteinek nagy súlyával munkálja a közjót. Midőn a pénzügyigazgatóság referense arról panaszkodik, hogy az adózó polgárok lanyhán teljesítik adófizetési kötelezettségeiket, dr. Pajzs hatalmas beszédében mutat rá a kellokép meg nem indokolható ama eljárásra, mely egy-egy adókövetés kerületben 18-20 százalékkal emelte az adóalapot akkor, midőn iparunk, kereskedelmünk nincs, gazdasági viszonyaink pedig kétségbeesztő visszafejlődést mutatnak. Jól tudja, hogy az adóval nagy mértékben sújtott polgárság javára, egyes esetekben már semmit sem tehet, most látja, hogy mennyire jogos volt a közvéleménynek feljajdulása az adóelőírányszat folyamán s hogy jövőben az adóelőírás illetén szereplése megakadályoztassék, indítványozza, hogy a közigazgatási viszonyok helyes ismertetése mellett a pénzügyminiszternek a lefolytatott adókövetési munkálatokról külön felterjesztésben a közigazgatási bizottság nyújtson felvilágosítást. A főispán hozzászólása után a bizottság egyhangulag megávé tette az indítványt.

Nem kevésbé lelkiismeretes ügybuzgalomról, helyes igazságérzetről tett tanúságot dr. Pajzs Gyula a Bruck-Környei féle ügyben. Bruck Arnold rácalmási kereskedő 8000 frtot adott Környei Izidorának s a nyolcezer frtöt ő tizenkétezer frtot kapott. A pénzügyigazgatóság a 4000 frt. tiszta hasznot megadóztatta, a mi ellen Bruck óvást emelt, mert a 4000 frtot nem kamat fejében kapta, a mi azonban a megadóztatás jogsultságán nem változtat. Így értelemben határozott a közíg. bizottság is. Az ügy büfenyítőt feljelentés tárgyát is képezte s mert marasztaló

ítélet nélkül végződött, Bruck tartozatlan fizetés címén kérte az adó törlését s a befizetett adó visszautalását. Dr. Pajzs azon hiszenben — az érdemtől nyert felvilágosítás alapján, — hogy a Környei vallomásaiban említett 4000 frt. a 8000 frtnak résztorlesztése s nem a tőkén kívül állá haszon, Bruck felfogása mellett foglalt állást, később azonban, midőn a Bruck urra szip világot való tényállásról meggyőződött, ő volt az első, a ki a megadóztatás jogosultsága mellett foglalt állást.

Egy harmadik esetben is fontos közérdeket szolgált felszólalásával. A magyar államvasutak szállítási díjszabása ellen emelt jogos panaszt. A közönség ki van téve e téren a vasut önkényének, a mi annál terhesebb, mert a jogkeresés is nagy nehézségbe ütközik. A jogtalanság ellen emelt panaszt csakis az esetben veszi az igazgatóság figyelembe, ha a kötetekre menő tarifa-szabályzatnak pontját is megjelölni az érdekelt fél, mely ellen tervedésből, vagy talán tudatlanságból az egyes tisztviselők vétenek. Főleg a gazdaközönség érdekeit óhajtja megvédeni, midőn indítványozza, hogy „az illető hatóság illetén zsarolása ellen a kereskedelemügyi miniszteriumnál keressen orvoslást.”

A bizottság ez esetben is együttérez az indítványozóval, a kinek a közönség nevében e helyen is köszönettel tartozunk, hogy dicséretes, közhasznú működésével példát ad arra, hogy miként kell eme fontos bizalmi állásban a közjót szolgálni s a kötelességet a nép érdekében lelkiismeretesen teljesíteni.

— **A javítóintézet szökevényei.** A moóri csendőr-őrsparancsnok a napokban egy gyanús megjelenésű suhanót vont kérdőre, a ki javítóintézetben egyenruhában bujkált az éj sötétében. A gyermek Nagy Lajosnak vallotta magát s Komárom felé tartott. Az őrsparancsnok nem elégedett meg ezzel, táviratozott több javítóintézet igazgatóságához s csakhamar kiderült, hogy az illető *Sülyi Ferenc* helybeli javítóintézeti szökevény, a ki egy társával a falon át hagyta el az intézetet.

A helybeli javítóintézet vezetősége, úgy látzik, nagyon közömbös a szökevényekkel szemben, mert a szökevénynek még köröztesését sem tartotta szükségesnek, sőt a szökevényről még a helybeli rendőrségnek sem volt tudomása. Hát ez is lehetséges!

— **Sütőmunkások szünnepnapjai** Láng kereskedelemügyi m. kir. miniszter elrendelte, hogy a sütőipari munkásoknak minden hónapban egy teljes vasárnap és minden két héten egy fél vasárnap szünet adandó munkaadóik által.

— **Egy kis párbeszéd.** *En:* Micsoda lapot járatsz?

Vilki gentry (megnevez egy a magyar történelmi közposztály pszichológiából élő lapot.)

En: Brávó! előfizetsz tehát mindennap egy *pofoura*...

Ezt a kis párbeszédet egy szemfüles munkatársunk a „Hazánk”-ban olvasta. Neki állott és átgúrta a következőképpen:

(*Egy kis párbeszéd.*) *En:* Micsoda lapot járatsz?

Katholikus ember (megnevezett egyet — papi asztalon is nem egyszer látható — katolikusokat gyalázó, legjobb esetben szintelen zsidó liberális lapjaink közül.)

En: Brávó! előfizetsz tehát mindennap egy *pofoura*...

— **Mese-e vagy valóság?** Szombaton délután 6 óra tájban Kovács Imre apáca-utcai vendéglőjébe egy szokatlan megjelenésű, uri gunyába öltözött alak tért be s borozgatás közben meglepő vallomással szórakoztatta a jelenvoltagekat. Négy ember meggyilkolásával dicsekedett s bár először nem igen adtak hitelt szavának. később szavahihetőségét stiklivel iparkodott igazolni. Kiment az utcára s két gyereket jelenetnek egy katonatiszt vetett véget, a ki a vasuti szolgálatot teljesítő rendőrrel a város házára kísérte a titokzatos idegent. Igazolásra szólítottván, Schiller Istvánnak vallotta magát, okmányilag azonban állításait igazolni nem tudja. Az ausztriai Tvorkó községből származik, anyját nem ismerte, apját 5 éves korában veszítette el. Ekkor egy galíciai zsidó családhoz került, a hol állítólag rituális gyilkosságnak volt kiszemelt áldozata, a rabbi kezei

közül azonban sikerült kiszabadulni. Tizenkét éves kora óta járja a világot a most már 35 éves idegen s orgonajavitással tengette életét. Volt Amerikában, harcolt a búrok soraiban, mig nem angol fogságba került, a honnan csak nemrégiben szabadult meg. Az általa említett komáromi gyilkosságról mit sem tud, ittasságával védekezik, noha letartóztatás alkalmával ittassága nem volt észrevehető. A rendőrség a relyteljes ügyben megindította a nyomozást, eddig azonban az idegen kiletét megállapítani nem sikerült.

— **A revolveres vő.** Balogh Sándor mányi lakos sehogy sem tud békés egyetértésben megélni apósával, *Homon Benó* szintén mányi lakossal. Összeperlekednek, összeverekednek s ha ki is békülnek, egy óra mulva ismét a régi nóta járja. A napokban is szemben álltak egymással s ekkor Balogh annyira kijött a békétüresből, hogy forgópisztolyal támadta meg apósát, a kire, majd feleségére is rálőtt, szerencsére azonban nem talált. Ez még inkább felülhősítette s a fegyver agyával rohant apósára s többször fejbe vágta. Balogh tagadja az ölési szándékot, célja az ijesztés volt. Az ügy a törvényszék elé került.

A tisztességesen gondolkozó olvasóközönséghez.

A *Moórvideki Takarékpénztár* szerencsétlen ügyének szellőztetésével kapcsolatban a „*Székesfehérvár*” című helyi lapban *Fényes László* hírlapíró durva támadást intéz a személyem ellen. Közérdekért fogtam tollat s mikor a kiáltó vádak cáfolata helyett egy becsületes embernek a pellengérré állítását láttam, hírlapírói kötelességemnek ismertem, hogy megvédelmezsem őt is a nemtelen támadással szemben. A felelet csak a hiba beismerése, vagy cáfolat lehet s *Fényes László*, a ki szombatn még nagy hangon követelte a bizonyítást, mikor az általa világgá dobott rágalmak és pszichológusok cáfolását látta, meghátrált a bocsánatkérés és beismerés elől s mivel nem neki lett igaza „*Az egyházmegyei hatóság figyelmébe*” cím alatt az én személyem ellen durva támadást intézett.

Hogy én, mint pap, ki voltam, ki vagyok, tudja az én fölöttes hatóságom, püspököm. Hogy ki vagyok polgártársaim előtt, arra is megadta a feleletet *Székesfehérvár* közönségének legnépesebb válszókerülete. Hogy mint hírlapíró, miként szolgálom egyházamat, hazámat s a közérdeket, arra megadja a feleletet a „*Fejérmegyei Napló*” olvasóközönsége, megadhatja a feleletet minden tisztességes ellenfelem. Hogy elveimnek és személyemnek látni nem tudó és látni nem akaró ellenségeitől nem akarok dicséretet, azt józan ember nem csodálhatja. Ha dicséretükre vágytam volna, hallgathattam, vagy harcolhattam volna bérért, koncért más irányban s akkor megtapsoltak volna azok, a kik ma követ dobnának rám. Én meggyőződésemért önzetlenül a tövisekkel kiveret utat választottam.

De ki az a *Fényes László*? Ki és mi? Mi a multja, mit csinált azelőtt, min alapul az existenciája a jelenben, mit szándékozik tenni akkor, ha rövid idő mulva eltávozik *Fejérvárról*? Ismeretlen homályból jött közibénk, annyit tudunk csupán róla, hogy sehol maradása nem volt és homályba vész el közlünk.

Honnan veszi az erkölcsi alapot hozzá, hogy minden becsületes emberen végigjárjon, hogy ma egy köztisztviselőt, holnap egy iparost, aztán orvost, katonatiszt-

et, tanárt, kereskedőt és a társadalom minden osztályában élő embert — a leg-hatalmasabbakon és a zsidókon kívül — kipellengérezzen, a kinek az első hírlapírói kvalifikációja abban áll, hogy párba-jozni szeret.

Az a pszichológus az én személyemet egy fikarcenyit sem kisebbitette. Sokkal kisebb ember *Fényes László*, hogy azon foltot ejthetne. Nem is védelmet kérek a magam számára. Az igazságnak, melyet kötelességemnek tartok teljes erőmmel védelmezni, van annyi ereje, hogy diadal-maskodjék a nemtelen támadások felett; nekem pedig van elég bátorságom ahhoz, hogy a fenyegetések elől meg ne hátráljak, elég keresztény lelkiérem, hogy a sárral dobálást is emelt fővel legyek kész elviselni. Csupán a tisztességesen gondolkozó olvasóközönség figyelmét akarom felhívni a sajtó szabadság azon kinövésére, midőn ismeretlen emberek kalózkodnak a mások jó hírnevében s hogy rámutassak azokra a küzdelmekre, a melyeket egy tisztességes hírlapírónak kell végigvívni akkor, a mikor polgártársai érdekeit, a tisztességet kívánja megvédelmezni.

Jókai Mór, a kit a magyar sajtó patriarhájának szoktak nevezni, pár nappal ezelőtt undorral utasította vissza azt a türhetetlen garázdálkodást, a melyet a szabad sajtó cégére és a liberalizmus örve alatt egyesek véghezvisznek. Fenntartom — ugymond — jóslatomat, hogy a közönség vissza fogja kívánni a földi gondviselést, — a sajtócensurát — hogy azok, mint ezelőtt 35 esztendővel, ollozzák ki azokat a piszkos támadásokat, a melyekkel becsületes emberek tisztességében gázolnak

Bilkei Ferenc,

a „*Fejérmegyei Napló*” felelős szerkesztője.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

B. S. Pázmánd. Azokért a bírálatokért, a melyeket *Kneifel Ferenc* dr. a kántorpróbaról hivatalosan jelentett mi nem lehetünk felelősek. Tette, mint *Székesfehérvár* általánosan elismert zenei tehetsége, a városi hatóság egyenes felhívására. Mint tiszta jellemű emberről senkinek se oka, se joga nincs feltételezni azt, hogy nem a legjobb meggyőződése szerint mondotta ki véleményét. A szigorú bírálat csupán abban leli magyarázatát, hogy *Székesfehérvár* kántori állást nagy igények szerint mérlegelik. A mint a pályázat is kimondja, a kántornak kötelessége a 7 órai zenés misén orgonálni, a kart vezetni, a hol a figurális zene is feltétlenül szükséges. Ezen kívül — úgy tudjuk, — hogy a karnagy esetleges betegsége vagy elfoglaltsága alkalmával, azt teljesen helyettesíteni tartozik, a mi természetesen magas zenei képzettséget igényel.

Hogy ön *Kaposy Györgytől*, az ország egyik legjelesebb kántorától nyerté kántori tudását, készséggel elismerjük és mindenkor méltányoltuk is. Készséggel elismerjük épen *Pázmádon* szerzett tapasztalataink alapján, hogy a pázmándi nép éneke épen a vezetés következtében az egész környéken híres. A mit a karácsonyi pásztortjátékok vezetéséről különösen a praecise előadott énekekről irtunk, azt most ujlag is szívesen elismerjük s őszintén sajnáljuk, hogy a mi és annyiak véleménye *Kneifel* dr. urával, illetőleg a városi hatóság véleményével nem találkozott.

Szóljon ez az izenet *Sch. úrnak* is, a kit önnel együtt mindig a *Székesfehérvári egyházmegyei kántortanítói kar* legbuzgóbb, legtehetségesebb és legönzettelenebb tagjai közé soroltunk.